

PAT AMENT

JOHN GILL

**MISTR
SKAL**

ŽIVOT
BOULDERINGOVÉ
LEGENDY

**S PŘEDMLUVOU
LEZCE
A OLYMPIONIKA
ADAMA ONDRY**

John Gill: Mistr skal

Copyright © Pat Ament 1977

Poprvé vyšlo v roce 1977 v nakladatelství Alpine House Publishing (Boulder, Colorado).

Toto vydání vyšlo poprvé v roce 2018 v nakladatelství Vertebrate Publishing ve Velké Británii.

České vydání © Grada Publishing, a. s., 2025

Překlad © Miroslava Lánská, 2025

Titulní fotografie © Matthew Coutts

Fotografie uvnitř jsou publikovány s laskavým souhlasem Pata Amenta.

Foto © archiv Johna Gilla, pokud není uvedeno jinak

PAT AMENT
JOHN
GILL
MISTR
SKAL

ŽIVOT
BOULDERINGOVÉ
LEGENDY

S PŘEDMLUVOU
LEZCE
A OLYMPIONIKA
ADAMA ONDRY

*Rád bych tuto knihu věnoval Daveu Rearickovi,
pozoruhodnému lezci a učiteli.*

Předmluva

John Gill je považován za duchovního otce boulderingu, této moderní disciplíny lezení, která se zvláště ve své indoorové podobě vyvíjí nejpřekotněji a láká miliony lidí po celém světě. A momentální vývoj boulderingu je vlastně velmi paradoxní. Lezení samotné bylo vždycky až donedávna vnímáno jako antisystémová aktivita, jejíž protagonisté se nějakým způsobem vymezují proti většinové společnosti. V době, kdy John začal lézt v 50. letech, vrcholem lezení bylo lezení v horách nebo na vysokých stěnách. Jakýkoliv jiný druh lezení byl vlastně jen trénink do hor. John byl divný v tom, že už v tak divném sportu, jako je lezení, provozoval tu nejdívnější formu – bouldering – lezení klidně i na dvoumetrové šutry. A v rámci lezecké komunity se mu dlouho nedostalo žádného pochopení. Volné lezení a sportovní lezení jako disciplíny se etablovaly až dekády po prvních Johnových těžkých bouldrech (které jsou dnes okolo 7C), samotný bouldering jako samostatná disciplína se opravdu pořádně etabloval až na konci 90. let, s čímž přichází i bouldermatky a širší možnosti tréninku na umělé stěně. Masový indoorový bouldering je záležitostí teprve poslední dekády, kdy počet návštěvníků moderních bouldrovek výrazně převyšuje počet lanolezců na umělé stěně.

Krátce po tom, co začal John s lezením, si zapsal na univerzitě kurz gymnastiky a hned viděl, jak by se dalo posunout v lezení aplikací gymnastických dovedností. Mimo jiné se tam taky setkal s magnéziem, které se mu osvědčilo i na skále a postupně se magnézium rozšířilo v lezeckém prostředí. Gillova systematicčnost a racionální přístup se přetavil do tréninku a rychle se dostavily výsledky. Na konci 50. let vylezl bouldry, které jsou dnes považovány za 7C (V9). Zajímavostí ale je, že klasifikaci v boulderingu odmítal (americká V stupnice od Johna Shermana vznikla o dekády později) a měl svoji vlastní B1, B2 a B3. B1 byla obtížnost, která se nacházela v nějtěžších místech tehdejších dlouhých a velkých cest. B2 bylo těžší než B1 a byla z přirozených důvodů velmi široká. B3 byla ta „nelezitelná“ latka, která přestala být B3, jakmile ji někdo vylezl. Argument proti klasifikacím byl ten, že pro něj bylo vždy důležité nejen krokovou kreaci na skále vylézt, ale vylézt to ve správném stylu, elegantně, s grácií. S klasifikacemi přestává být poezií horolezectví, jak bouldering popisuje.

Gymnastika dle mého názoru hodně ovlivnila to, co vnímal v boulderingu za nejpodstatnější. Že není nejdůležitější boulder vylézt, ale záleží hlavně na

tom, jak jej vylezete. Stejně jako v gymnastice je finální cíl udělat cvik v naprosté dokonalosti, s propnutými palci u nohou a dalšími detaily. V rozhovoru pro podcast Climbing Gold z roku 2021 jsem byl překvapen, že tehdy 84letý John Gill byl velmi kritický k bouldrovým závodům současnosti, kde vidí těžký boj s gravitací, ale nevidí tam lehkost a grácii, kterou lze naopak pozorovat třeba v závodech na rychlost. Ač je pro mě těžké připustit, že jeden z mých velkých idolů považuje lezení na rychlost za zajímavější než bouldering, souhlasím s Johnem, že styl je v lezení velmi důležitý. Ale styl je taky otázka vkusu a ten je individuální a v čase se mění.

Podle mého názoru je John Gill vizionář, který změnil lezení jako málokdo jiný a nemyslím tím jen to, že díky (či kvůli?) němu jsou skály bílé od magnézie. Udal směr boulderingu i tréninku, na který další po mnoha desetiletích navázali. Nejsou to jen bouldry, které po sobě John zanechal, ale i jakási filozofie či přístup k boulderingu, které jej ospravedlňují jako samostatnou disciplínu. A myslím, že vývoj jasně ukázal, že právě bouldering se stal klíčovým faktorem rozvoje všech dalších lezeckých disciplín. Zjednodušeně, co si můžete nacvičit těsně nad zemí na bouldrech, jako když najdete ve 20 metrech ve sportovní cestě nebo ve vrchních partiích El Capitanu. Tato kniha napsaná v roce 1978 je stále neuvěřitelně aktuální a u některých vět jsem se přistihl přemýšlejí, jestli to nebylo napsáno dnes.

Myslím, že i v dnešní době sociálních sítí by se výkonnostně neztratil. Shyb na jedné ruce na jednom prstě dnes není tak vzácný, ale váha na jedné ruce je opravdu majstrštyk, který udělá i dnes mezi elitními lezci málokdo (já ani náhodou). Zaujalo mě, že John mluví o tom, že lezci většinou nedosáhnou toho, na co by opravdu měli, ale co je tak nějak v dané době očekáváno či považováno za možné. John byl v boulderingu výjimkou a předběhl svoji dobu o několik skoků. Jeho výkony ve své době, bez moderního vybavení a možností tréninku, jsou naprosto neuvěřitelné. Bylo by zajímavé vidět mladého Johna v 50. letech s moderním vybavením z roku 2025 a dnešními možnostmi tréninku.

Hezké čtení přeje
Adam Ondra

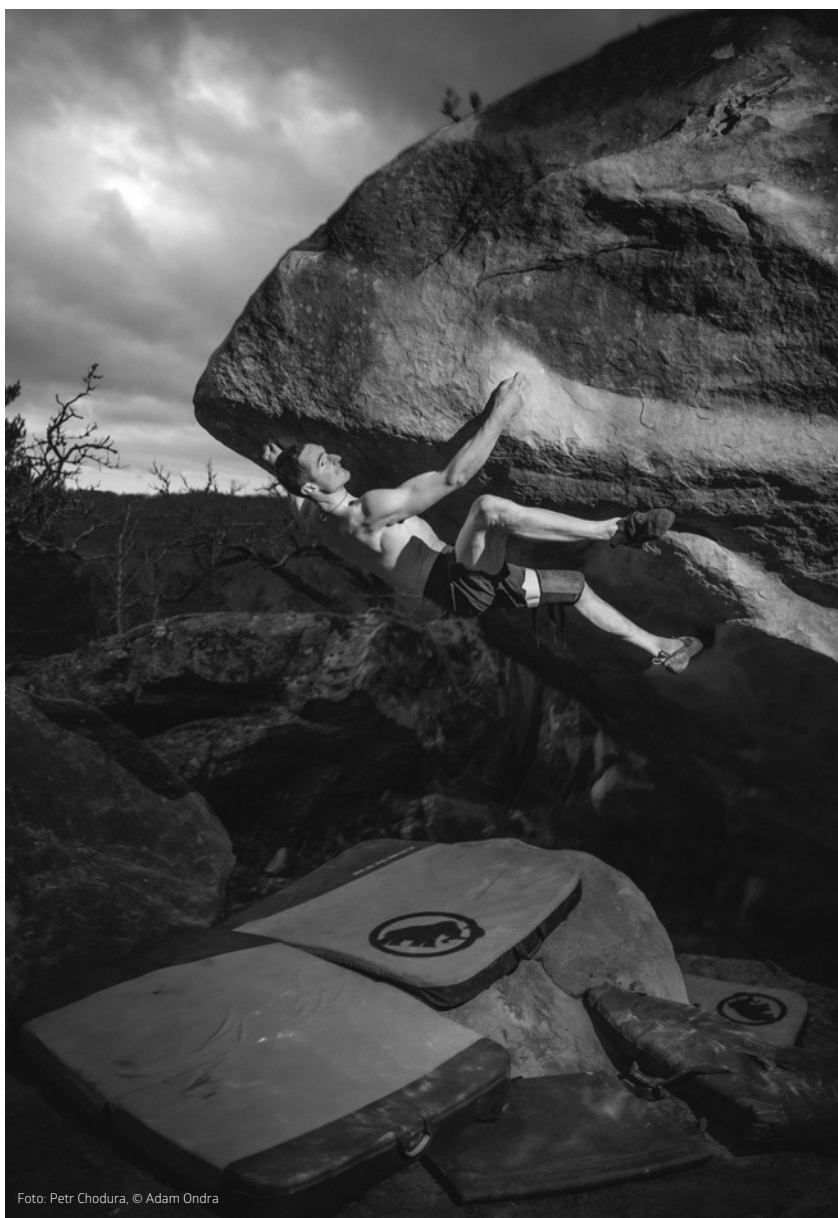

Foto: Petr Chodura, © Adam Ondra

Adam Ondra (32 let) je jedním z nejlepších sportovních lezců na světě. Je čtyřnásobným mistrem světa, třikrát získal zlatou medaili v lezení na obtížnost, jednou v boulderingu, dvakrát pak skončil šestý na olympiádě. Aktivní je i ve skalním lezení, kde dosáhl několika významných úspěchů. V září 2017 vylezl cestu Silence v norském Flatangeru, což byl první výstup na světě s obtížností 9c. Ve Francii zdolal Super Crackinette (9a+) stylem flash, dále pak tři cesty obtížnosti 9a onsight. Zvládl prvovýstup nejtěžší cesty v Česku Vasil Vasil (9b+) v Moravském krasu, jako první zopakoval výstup na nejtěžší „bigwall“ na světě – Dawn Wall na masivu El Capitan v USA.

Úvod

John Gill je tím nejpozoruhodnějším člověkem, kterého jsem ve světě skalního lezení poznal. S vděčností a obdivem k němu tu chci jeho příběh zaznamenat pro současnou i budoucí generaci. Mým cílem není tohoto muže nějak definovat ani probírat jeho schopnosti, spíš bych chtěl představit jeho genialitu a nezávislou osobnost. Jeho doménou je specifický druh lezení, bouldering na relativně malých skalních útvech, kde v nevelkém rozsahu několika málo stop vertikálně nebo v převisu nachází a řeší téměř neřešitelné problémy. Třebaže John Gill proslul právě boulderingem, vylezl také mnoho delších cest, například v oblasti Needles v Jižní Dakotě, některé z toho na laně a jiné sólo. Koncem padesátých let minulého století rovněž udělal v pohoří Teton dlouhé prvovýstupy, které se obtížností vyrovnaly mnoha jiným v této oblasti.

Kniha je rozdělena do tří částí. První je něco jako esej o Gillovi. Zaznamenává můj osobní pohled na něj tak, jak jsem ho poznal skrze skály, které jsme společně lezli. Druhá část je poskládaná ze série dojmů o Gillovi, kterými přispělo několik vynikajících lezců. Třetí část tvoří přepis nahrávky rozsáhlého rozhovoru nebo spíš přátelského povídání, v němž jsou Gillovy názory a zkušenosti podrobně shrnuty.

Věřím, že činnost tohoto hrdiny horolezectví, jakéhosi Dona Quijota boulderingu a vynálezavého lezeckého inovátora, může být zajímavá a fascinující nejen pro oddané fanoušky tohoto sportu, ale pro každého, kdo umí ocenit mistrovské výkony.

První část

Eseje o Johnu Gillovi

1 Thimble

Počátkem 60. let mi můj lezecký partner Fred Pfahler líčil Gillovy výkony, jichž byl svědkem ve wyomingských Tetonech. Vyslechl jsem si jeho vyprávění, ale přirozeně jsem zůstal skeptický. Dokud jsem ty cesty neuviděl na vlastní oči, pustil jsem je z hlavy – a Gilla taky. Přesto mě Fredovo přehánění bavilo. V mysli jsem si vykresloval hbitého horolezce, který objímá převisy a chytá se výstupků o velikosti obláčku.

Gillovu údajně nejlepší cestu v oblasti Needles v Jižní Dakotě jsem viděl dříve, než jsem se s Gillem osobně setkal. Pohled na třicet stop (zhruba 9 metrů) vysokou převislou věž zvanou Thimble neboli Náprstek mě přesvědčil, že Fredův hrdina musí být víc než jen talentovaný boulderista. Gill tu zcela proměnil ducha skalního lezení a démona touhy přetavil v umění. Prostřednictvím své představitivosti našel cestu tam, kde by pro jiného možná vůbec neexistovala. Stál jsem tam a snažil se najít náznaky a vodítka toho, jak vůbec bylo možné tenhle vysoký hladký balvan přelézt. Cestu, která se zdála mimořádně obtížná i těm nejzkušenějším lezcům, navíc vylezl bez lana a přímo nad ochranným zábradlím.

Gill tak v Needles založil tradici dokonalosti a Thimble se stal ukazatelem míry, do jaké byl schopen se lezení vnitřně oddat. Viděl jsem v této krátké cestě vzhůru úplně a dokonale odevzdání. Má předchozí skepse částečně pramenila z fám, které jsem slyšel a které označovaly Gilla jako „pouhého boulderistu“. Avšak skeptici mají pramalou váhu ve světle jedné velmi pozitivní duše, která usiluje o dosažení vlastních cílů a která, i když vnímá názory ostatních, se jimi nedá svést z cesty.

Vylezení Thimble bylo demonstrací Gillovy techniky a odvahy. Třebaže existovaly lezecké meze, kterými by měl být podle svých přátel limitován, on je dokázal překonat. Šlo o druh hlubokého uvědomění nebo filozofie, která, jak jsem začínal chápat, ho charakterizovala a odlišovala od všech ostatních. Dal lezcům v Needles nahlédnout do zásob svého odhodlání a veden okamžitou inspirací dosáhl vrcholu věže ve tvaru náprstku.

Pro toho, kdo se snad díval, to musel být neskutečný pohled – Gillova síla a rovnováha dosahující svých hranic, natahující se paže a nohy důmyslně se pohybující po drobných chyttech. A potom přišla euforie nebo – kdo ví – smutek, když si uvědomil, že je konec, a jako by byl sám na světě, zpracovával na

vrcholu svůj zážitek. Byla to zřejmě čirá radost provázená lehkým pocitem úlevy, který z něj na nejvyšším bodu věže vyzařoval. O své cestě toho moc neřekl, předtím ani potom, necítil potřebu se chlubit. Horolezci, kteří byli toho jara v téže oblasti, byli jeho výkonem fascinováni – a neschopní ho napodobit. Zatím ani nevěděli, jak jeho úspěch hodnotit.

Jak jsem stál pod věží Thimble, přestal jsem být skeptikem.

2 Svědectví fotografie

V roce 1964 jsme se s Royalem Robbinsem potulovali pod různými spárami a lezeckými cestami v oblíbené žulové oblasti Castle Rock, asi jedenáct mil západně od města Boulder v Coloradu. Royal hledal příležitost zkusit něco dosud nelezeného a mumlal cosi o Johnu Gillovi. Říkalo se totiž, že na skále je několik Gillových cest.

Zaujal nás impozantní, dvacet stop (zhruba 6 metrů) vysoký boulder, a brzy už se Robbins snažil zatlouct do spáry pomocnou zajišťovací skobu. Byla tohle jedna z Gillových cest? Kromě jiného bylo už v samotném místě dopadu tolik kamenů, že jsme se ani nepokoušeli nad ním lézt bez lana. Po několika neúspěšných pokusech a s vynaložením velkého úsilí jsme nakonec s Royalem v lezení uspěli a cestu hrdě nazvali *Final exam* (Závěrečná zkouška). Byl jsem v dobré formě a Royal byl považovaný za jednoho ze dvou či tří nejlepších lezců bez jištění v Americe, ale i tak jsme měli pocit, že jsme zvládli velmi úctyhodný prvovýstup. Tehdy nešlo o Gillovu cestu, ale když se během návštěvy Colorada asi o rok později v těch místech potuloval, zdolal náš výstup stylem free solo.

Při jiné příležitosti jsem na druhé straně této skály objevil absurdně vyhlížející prstovou spáru, o které mě můj přítel Mike Stults ujišťoval, že jde o jednu z Gillových cest. Prý se velmi podobá cestám v coloradském Estes Parku, o kterých slyšel, že je Gill lezl.

Tohle všechno ve mně posílilo odhodlání setkat se s Gillem osobně a k mé radosti se to v roce 1968 konečně podařilo. Tehdy mi potvrdil, že onu absurdní, na pohled nelezitelnou prstovou spáru skutečně vylezl. A také mi ukázal svoji fotografii, jak leze bez lana nahoru na náš *Final exam*. Mé sebevědomí se rázem poněkud smrškló.

3 Profilová pozice

Gilla, který dokáže při své výšce 189 cm a hmotnosti přes 80 kg nejen udělat shyb jednou rukou, ale i na jednom prstu, láká způsob lezení, jenž užití podobné síly vyžaduje a současně mu poskytuje okamžité uspokojení – nebo také zklamání. Západně od Fort Collins v Coloradu se nachází řada pískovcových skal s nespočtenými cestami, které Gill zdolal. Stojí tu jako jeho památníky a představují náročné a možná i hrozné výzvy pro budoucí generace lezců. V roce 1968 jsme v této oblasti s Gillem lezli a testovali své možnosti a schopnosti.

Sledoval jsem Gilla, jak s provokativní lehkostí leze po děsivě vyhlížejících převisích. Obratnost, s jakou se pohyboval od jednoho chytu k druhému, jako by tu zahradu obrovských balvanů přímo prosvítla. Mé trýznivé nájezdy naopak byly až komické. Škrábal jsem se nahoru s šikovností cirkusového klauna, ale Gill mě ochotně a trpělivě vedl. Když jsem se konečně odhodlal lézt jeho cestu, vzpomněl jsem si na dopis, který jsem v roce 1966 dostal od Royala Robbinse. Povzbudivě v něm psal: „Slyšel jsem o tvé rostoucí síle a gymnastických schopnostech. Možná už brzy budeš moci nazout Gillovy lezečky krále amerického boulderingu.“ V ošemetné pozici, v níž jsem zrovna byl, jsem sáhl po něčem, co jsem považoval za chyt – a během vteřiny se neuvěřitelnou rychlostí vrátil tam, kde jsem začal. Seděl jsem na zemi a pronikavá bolest v kostrči soupeřila s návalem adrenalinu, ne-li šoku. Že bych mohl nazout Gillovy lezečky?

Gill mi pomohl se zvednout a po zbytek dne jsem si užíval roli pozorovatele. Nakonec ale měl můj nezdar i svou světlou stránku: ukázal mi, že není zdravo své konvenční lezecké zkušenosti přeceňovat.

Za krásou Gillova lezení stála jeho mentalita. Odráželo se v něm jeho klidné, soustředěné chování bez snahy oslnit ostatní. S vytříbeným nadhledem, pečlivě ovládanou touhou po dokonalosti a skvěle vyvážený se dostával do cílové pozice. Byla to sofistikovaná směs porozumění podstatě lezení a síly – dokonalá souhra svalů a techniky. Lezecký svět potřebuje Johna Gilla, aby ho pokořil... a inspiroval.

V roce 1968 jsme s Gillem po většinu jednoho dne lezli v oblasti Split Rocks, rozkládají se přibližně v polovině cesty mezi Boulderem a Estes Parkem v Coloradu. Rozeklané žulové bloky poházené po lese nám do masa rozdíraly konečky prstů a vyzývaly naše ega. V teplém slunci, které nám den

zpříjemňovalo, jsme objevovali všechny možné techniky a také nejrůznější problémy. Trochu jsem váhal a bál se vyzkoušet několik cest, které Gill s převahou zdolával.

Když promluvil, jeho tichý a velitelský hlas jako by rezonoval v hluboké dutině. Ozýval se však jen zřídka, a i tak hlavně ve formě citoslovcí reagujících na mé kňourání. Jeho obvykle tichá povaha se občas projevovala jakýmsi neklidem, který naznačoval existenci příliš dlouho dřímající síly.

Přiblížil se k hladké převalské stěně, asi patnáct stop (zhruba 4,6 metrů) vysoké, a nejprve zlehka nasál vzduch. Pak upřel oči na vysoký chyt. Přikrčil horní část těla, jako by chtěl couvnout, a začal rychle a hluboce dýchat. Následoval dokonale vypočítaný zpomalený skok a poté sotva patrné, ale důležité posouvání nohou po drobných stupech. Jedna ruka se natáhla přes zaoblený vrchol, druhá se přitáhla do strany. Všechno to šlo velmi rychle a vzápětí se Gill vymrštil na vrchol bouldru.

Sevřel jsem první chyty a povzdechl si. Dokázal jsem uchopit právě jen chyty, ale ne problém. Znovu a důkladně jsem si tu hladkou stěnu prohlédl a uvědomil si, že je pro mě zosobněním krásy a elegance Gillova lezení.

Možnost stát se jeho učedníkem jsem vnímal jako poctu. Nábožně jsem ho následoval po bouldrech a doufal, že na mě přenese něco ze svých schopností nebo že díky jemu v sobě objevím dosud skryté znalosti tohoto umění. Snažil se korigovat mé romantické představy realistickými řeči o síle a technice, upozorňoval na množství svých vlastních slabin a trval na tom, že skutečným lezcem jsem já, protože zvládám delší cesty a lezu velké stěny.

Připravili jsme lano na top rope a Gill mě na stěně jistil. Zpočátku jsem si nebyl jistý, jak vůbec nastoupit. Jediná opora pro nohu měla zhruba velikost mazací gumy. S vykloubenými rameny bych možná mohl levou rukou dosáhnout ke kluzkému chytu a pravou stisknout nechutně malou, ostrou lištu. Moc mi nepomáhalo, že John už cestu vylezl a ohodnotil ji jako středně obtížnou. Zjistil jsem ale, že v jeho přítomnosti dokážu víc, než jsem se domníval, a ještě předtím, než se má hmotnost přesunula na lano, jsem se chytil madla nahoře. Při pozdější návštěvě v oblasti Split Rocks jsem tutéž lámavou stěnu lezl znovu a výstup ještě několikrát zopakoval, protože jsem tak měl pocit, jako by tam byl vzdálený Gill se mnou.

Na úpatí některých skalních balvanů je možné narazit na Gillovu značku v podobě křídou nakresleného šípku. Upozorňuje na problém hodný pozornosti. Při pohledu na něj pak člověk pochopí Gillovu schopnost volit estetické linie. Takto označené cesty bývají delikátní a přesné, plné zajímavých nuancí a spojené jedním tématem.

V roce 1969 jsem stál pod jednou takovou cestou v oblasti Castle Rock západně od Boulderu v Coloradu. Při podrobném zkoumání jsem objevil dva malé chyty, ale ty jediné byly „kazem“ na neporušené ploše převalské žulové stěny, která se klenula nad malou bílou šipkou. Bylo jasné, že budu muset

zapátrat hluboko v lezeckém vědomí, abych našel řešení, jak se po ní pohybovat. Pokusil jsem se dívat Gillovými očima. Přiblížil jsem se na dosah chytů, připravený vyhovět primitivnímu nutkání okamžitě se začít škrábat nahoru, ale nebyl jsem schopen přijít na fungující sled kroků. Nakonec jsem byl nucen zvolit poněkud extravagantní formu. Zvedl jsem pravou nohu do výšky a nad hlavou ji zapatoval o malou hranu, poté jsem rukama přehmátl do prstové spáry a levou nohou třel o lišejníky. Talus (hlezenní kost – pozn. red.) dole se zdráhal natáhnout, ale nakonec mě až nepravděpodobné kroucení a silné přitahy dovedly na římsu a konec cesty. Díky tomu, že jsem se ztotožnil s Gillem, jsem byl schopen lépe lézt. Později jsem se dozvěděl, že cestu pojmenoval *Acrobat Overhang* (Akrobatův převis).

V roce 1969 jsem seděl sám v opuštěném táboře Camp 4 v boulderingové oblasti v Yosemiteckém údolí. V botách jsem měl jehličí a ve vlasech drčené magnézium z prstů. Měl jsem za sebou několik hodin lezení po bouldrech a byl jsem dost zničený. Větrík profukoval mezi vzrostlými stromy a já se díval nahoru na okolní žulové stěny, tyčící se do výšky tisíce stop. V dálce hučel vodopád. Scénérie Sierry, jarní vůně, slunce a obloha mi napovídaly, že se mám poddat přírodě a oprostít se od malicherností. Stýskalo se mi po Coloradu, ale něco mi našeptávalo, abych zůstal v Yosemitech.

Začal jsem přemýšlet o boulderingu, o jeho osamělosti a leckdy i frustraci s ním spojené. Průzračná kapka potu, kterou to horké odpoledne vytvořilo v mé dlani, jako by zrcadlila obraz Johna Gilla. Povzbuzoval mě, abych přestal být tak vážný a sám sobě se zasmál. Viděl jsem ho v té malé kapce, jak hladí spodní stranu převisu, jak k němu přilne a leze, a jak poté jako šíp vystřeluje vzhůru k nějaké přehlédnutelné sadě chytů. Přímou jsem cítil hluboké lezecké zaujetí muže, jehož jméno tiše opakovala ozvěna v lesích Grand Tetonu, mezi skalami Needles v Jižní Dakotě, v Coloradu a mnoha dalších oblastech. Byl jsem v Yosemitech několikrát a na bouldrech se mi dařilo stále lépe – a já si uvědomil, že za své nové úsilí ze značné části vděčím Gillovi. Přál jsem si zanechat na bouldrech v Camp 4 aspoň malou stopu, několik prvovýstupů, které by vypovídaly o tom, co jsem se naučil od někoho, jehož dovednosti jsou mimořádné.

Chtěl jsem být se skálou zajedno, ne s ní bojovat. Začínal jsem v její textuře objevovat Gillovy myšlenky a čerpal z jeho smíchu. Má odysea mě naplnila touhou lézt energicky, ale s až puntičkářským citem. Na dálku se ke mně přenášela síla Gillova charakteru a nabíjel mě jeho elektrizující dotek. Docházelo mi, že mnohé z toho, co Gill lezecký svět naučil, se lezení týkalo jen částečně. Jak jsem tak lenivě seděl pod skálou a rozjímал, opájely mě myšlenky a fantazie boulderingu skoro až k euforii. Chtěl jsem rozvíjet své vnímání, zkoumat bouldry a poznávat jejich hodnotu a v Gillově duchu se povznést nad pustinu ega. V tom momentálním nostalgickém pocitu se z kapky potu v mé dlani stal mozol.

Po návratu do Colorada jsem s Gillem boudroval několikrát. Na Flagstaff Mountain a v údolí Eldorado Canyon s lehkostí zvládl řadu mých největších problémů. Navštívili jsme žulové stěny podél stezky Gem Lake Trail v blízkosti Estes Parku a své hranice posouvali u Split Rocks. Avšak ve Fort Collins už se mnou Gill k útesům jen vyšel, aniž by se pokusil lézt, protože ho trápil zraněný loket. To zranění pro něj bylo noční můrou, neboť neznal jeho rozsah a závažnost, a navíc bylo provázeno extrémní bolestí, která Gillovi bránila ve zvládnutí i těch nejjednodušších problémů. Vydali jsme se západně od nádrže Horse Tooth Reservoir do lesa s žulovými bouldry, kde čekala na naše prozkoumání řada cest. Nastoupil jsem do vyboulené červené stěny, která byla Gillova a kterou mi přenechal. Byl jsem ve své nejlepší fyzické i psychické formě a Gill byl navzdory bolavému lokti nadšený. Jako by ho už pouhé pomyslení na lezení zbavovalo frustrace ze zranění.

Večer jsem v oblasti Flagstaff Mountain s výhledem na coloradské město Boulder lezl sám a dokázal na hrubém pískovci překonat některé z vlastních cílů, na jejichž dosažení jsem pracoval řadu let. Testoval jsem sám sebe, pohyboval se co nejpromyšleněji – a pociťoval naprostý klid. Gillův příklad začínal silně ovlivňovat mé lezení a hrát významnou roli v mém dalším rozvoji. Ve zvolna ubývajícím světle na Flagstaffu jsem myslel na Gillovo zranění a bál se, že bude muset s lezením skončit.

Uprostřed zimy roku 1975 jsem s ním boudroval znovu a v pustých coloradských oblastech západně od Puebla se přesvědčil, že do nezpůsobilosti k lezení má hodně daleko. Mnozí lezci se domnívali, že i když se Gill ze zranění zotaví, už nikdy nedosáhne své předchozí úrovně. On však lezl skvěle, třebaže s vědomím možnosti opětovného zranění. Ukázal mi cestu, kterou našel a vylezl, zběsilou převislou hranu o 20 stopách (asi 6 metrů), nazvanou *Little Overhang* (Malý převis). To pojmenování bylo odvozeno z faktu, že cesta vedla pod dalším, nejméně dvakrát tak velkým převisem. Vyděsilo mě, když se John na horní převis zkoumavě zahleděl.

Byl jsem ohromený tím, že Gill dokázal najít poblíž Puebla boulderingovou oblast. Zřejmě použil svůj šestý smysl pro objevování dokonalých malých skalních bouldrů, které mu přesně vyhovovaly. Všechny cesty byly obtížné a uchvátily mě natolik, že jsem na nich chtěl natočit 16mm dokumentární film o Gillově boulderingové formě a stylu. Zachytit to pochopitelně vyžadovalo značnou rychlost. Hned první den natáčení však došlo k pohromě. Kamera, kterou jsem si vypůjčil, pořádně nefungovala. Dokázala běžet asi čtrnáct sekund a pak se s cvaknutím zastavila, nejlépe uprostřed klíčového pohybu. Párkrát jsme se krátkosti záběrů zasmáli, nicméně Gilla poněkud zneklidňovalo, když jsem v momentu, kdy zrovna visel uprostřed shybu na jedné ruce na okraji převisu, zahlásil: „Kamera se vypnula, můžeš tam přesně takhle vydržet?“

V únoru 1976 jsem navštívil boulderingovou oblast Hagermeister poblíž Estes Parku s mimořádně talentovaným a originálním mladým lezcem Davidem Breashearsem. Studený vítr nám bránil v lezení, a tak jsme jen chodili po skalách a já jsem mu ukazoval Gillovy cesty. V Davidových očích jsem viděl energii a bystrost. Myslel na to, zda by jednou nemohl lézt bouldry s Gillem. Vypadalo to, že Gillův vzor dokázal inspirovat další generace; už jen při pohledu na šedou, neživou skálu se rodil respekt k němu.

Připomněl jsem si, jak jsem toto místo navštívil ještě před setkáním s Johnem, v dobách, kdy už se o jeho síle a schopnostech mluvilo, ale jen málokdo je mohl vidět na vlastní oči. Tehdy mou zvědavost vzbudily zprávy o lezci z Needles, jenž zvládl několik cest, které už sotva někdo zopakuje. A některé z nich skutečně zopakovány nebyly.

4 Poezie horolezectví

O Gillovi se mluvilo jako o skalním gymnastovi a o jeho způsobu pohybu jako o „ovládané dynamické technice“. Lezecké časopisy včetně *American Alpine Journal* užívají k jeho popisu fráze jako „svrchovaný virtuóz v překonávání nelítostných a koncentrovaných obtíží na povrchu bouldrů a malých skalních stěn...“. Jedna horolezecká publikace uvedla, že bouldering je „vzestupným pořadím dokonalosti, určeným čistě stupněm obtížnosti...“ – a i když tyto charakteristiky nejsou úplně špatné, nejsou ani zcela správné.

Mnoho závodních lezců vidí Gilla jako pouhého boulderistu, kterému přeje náhoda, jako člověka s množstvím svalů a jen málem skutečné odvahy, který je spíš gymnastou než lezcem. Těžko by mu byli schopni konkurovat, ale přesto k němu zaujímají povýšenecký postoj, a aniž by se s ním kdy setkali, mluví o něm jako o člověku postrádajícím normální lezecké citění. Gill naopak vždy respektoval ostatní typy lezců nebo alpinistů a byl pozoruhodně tolerantní k jejich kritice. „Škoda, že Gill nedělá nic velkého,“ prohlásil jednou jeden yosemitský lezec s viditelným despektem jak ke Gillovi, tak k boulderingu. Jeho slova jako by naznačovala, že lezení na velkých stěnách je významnější než bouldering – což je zcela mylný pohled, protože se jedná o dva odlišné druhy umění, oba hodnotné a oba náročné. Kvantita neznamená kvalitu. Rozdíl mezi zlézáním bouldrů a cestou na El Capitan může být jako rozdíl mezi Yeatsovou básní a Hemingwayovým románem.

Bouldering je poezií horolezectví. Je jakousi destilací lezení a vyžaduje odlišný temperament a jiné zaměření pozornosti. Horolezci, které Gillovo lezení mate nebo dráždí (případně je jeho úspěchy děsí či na ně prostě jen žárlí), jako by nedokázali pochopit smysl nebo důvod takové specializace. Stejně jako dobrá poezie, také dobrý bouldering vychází z nitra. Je odvozen z vnitřního pocitu a dál tvořivě rozvíjen a zdokonalován. Gillova aktivita na bouldrech, intenzita a přesnost jeho lezení, to vše jsou projevy jeho tvořivého ducha.

Opět jsem mohl být svědkem i účastníkem této poezie, když jsme začátkem května 1976 lezli s Johnem na budovách coloradské univerzity a pak v odlehlem kaňonu asi dvacet mil jihovýchodně od Puebla. Při lezení na budovách univerzity absolvoval Gill cesty zahrnující dlouhé traverzy pomocí prstů rukou. Například jimi pevně sevřel kolmý betonový roh budovy a vylezl na něj, což zcela popíralo mně známé fyzikální zákony. Jedna z tras vedla po obrovské vzdušné houpačce ze šikmé římsy na vrchol budovy. Také uvnitř budov měl

své cesty, které mohl za nepřítomnosti studentů lézt. Vzal mě na obhlídku kampusu a cestou jsme příležitostně využili uvolněný řetěz a měnili se v provazochodce. Předstírali jsme udržování rovnováhy, ale byla to jen taková hra. Bylo teplé jarní odpoledne a z kampusu byl výhled na východní pláň a Skalnaté hory. Krása dne jako by nás naplňovala tichým klidem. John mlčel a zamyšleně se pomalu vracel k autu.

Další den nás v čemsi, co vypadalo jako odlehlé pouštní údolí, čekalo překvapení v podobě doslova stovek obrovských bouldrů vystupujících po obou stranách písčité řeky. Jemný vánek si pohrával s listy bavlíkových topolů na jejích březích a Gill mi v jinak pusté, kaktusy porostlé krajině stále ukazoval další převisy. Samota byla osvěžující a my jsme se s potěšením a střídavými úspěchy pokoušeli vylézt bezpočet vystupujících pískovcových hran. Strmé žluté a hnědé stěny nás zaměstnaly na celé hodiny. Zhruba polovinu našeho času pak zabraly představy o možných cestách na vzdálenějších bouldrech. Zdálo se, že dokážeme jeden druhému nenápadně pomáhat a vzájemně se motivovat. Já objevil cestu a John ji vylezl. Nebo John vylezl cestu a já jsem zjistil, že ji taky zvládnou. Zatímco já jsem musel pracně balancovat a pracovat s nohama, John se vymrštil do vzduchu s pomocí jedné ruky. Při všem tom lezení nahoru nás hrálo horské slunce a my sem tam vybuchli smíchem.

V případě jednoho malého převisu se John sice mohl dotknout jeho okraje ze země, ale jediným chytem na něm byla malá, do věčka tvarovaná skulina na dva prsty. Mně byla k smíchu, ale John do ní zaklínil dva prsty, udělal pomalý shyb jednou rukou a vytáhl se k chytu vysoko nad okrajem.

Na druhé straně téže skály jsem se místo pro jím navrhovanou dynamickou cestu rozhodl pro statickou variantu, a John upřímně uznal a ocenil, že jsem cestu zvládl „lepší způsobem“. Byl to uspokojující den a já jsem cítil, že jsem se Gillovi zase o něco přiblížil. Bouldering pro nás nepředstavoval soutěž, ale spíš pojítko mezi dvěma přáteli; pojítko, které je někdy možná podstatou poezie horolezectví.

5 Juggernaut

Na Den díkůvzdání roku 1976 jsme se Gillem do ztraceného kaňonu jihovýchodně od Puebla zase vrátili. Bouldrovali jsme a trávili odpočinkový den na slunci. Dave Rearick, který byl s námi, se od nás občas vzdálil, aby prozkoumal exotickou, tichou kaktusovou krajinu nebo hledal indiánské petroglyfy. Já jsem většinu času trávil natáčením a znovu se snažil zachytit Gilla na skále. Potíž byla v tom, že John se vyhýbal pózování, takže jsem musel neustále měnit postavení, přičemž jsem často zakopával o stativ, nebo spouštět kameru uprostřed Gillova pohybu.

Lehký vítr vanoucí krajinou hladil zvláštní, načervenalé pískovcové stěny a zlehka čechral jemné listy bavlíkových topolů. Téměř všude se zlověstně natahovaly kaktusy, aby ve správném okamžiku mohly někoho drapnout. Bolestivé trny z Johnovy nohy jsme pak vyťahovali pomocí lezeček.

Během krátkých přestávek v natáčení jsem zkusil pár stěn a tentokrát se mi podařilo překonat převis právě zaklíněním prstů do té věčkové spárky, kterou mi John ukázal na jaře.

Řeka v kaňonu byla pokrytá tenkou ledovou krustou a my se při brodění tou mrznoucí hnědou břečkou znechuceně šklebili. Rearick tvrdil, že být řeka jen o krok širší, přestal by nohy od kolen dolů cítit úplně.

Po krátkém odpočinku jsme sledovali, jak Gill zlézá *Juggernaut*. Cesta spočívala v traverzování pod velkou střechou, kde člověk musel udělat dlouhé tahy po lištách a pak dynamicky skočit do převislé hrany. Během traverzování visely Gillovy nohy v prostoru a v jednu chvíli připomínal železný kříž na prstenu. Byla to možná ta nejúžasnější sekvence pohybů na bouldru, jakou jsem kdy viděl. Objektivem kamery byl dokonalý. Nepotřeboval být uznáván jako lezec, ani se netoužil proslavit svými dovednostmi. Stačilo mu zvládat bouldering. Krajina s oblými kopci, obskurními prашnými vrcholy a malými tůňkami se skalnatým dnem pro něj byla dostatečnou stimulací. Vánek už ustal, ale výrazné vůně pouště přetrvávaly. Tady Gill našel oblast, která harmonicky ladila s jeho temperamentem. Jeho vyrovnaný pohyb byl zosobněním jednoty se skálou, zachycený v ubývajícím světle v nejasné fotogenické šmouze. Z jeho siluety na obzoru vyzařovala láska, s jakou leze. Byl si vědom krátkosti života a křehkosti zážitků. V pozdním podzimním odpoledni, uprostřed rozkvetlé krásy pouště, rostlo Gillovo magické kouzlo a my ho s ním sdíleli.

Když se dostal na vrchol *Juggernautu*, rozhlédl se po bezpočtu roztroušených bouldrů a pohledem pátral po dalších, ale protentokrát se spokojil s těmi, které už našel. Zima se blížila. Jeho žena Dorothy byla doma, vařila pro nás bohatou večeři a očekávala náš brzký návrat. Když jsme skončili s lezením a šli k autu, Gill se ohlédl zpět s vědomím, že si na nové cesty, které vidí, bude muset počkat až do jara. Stál na vysokém okraji skály a obhlížel kaňon pod jasnou oblohou Dne děkuvzdání. Byl lezcem, který silou své mysli dokázal přeměnit komické a absurdní ve smysluplné.

6 Promyšlené pozice

Pro Johna Gilla spočívá umění boulderingu ve stálém zdokonalování estetických aspektů lezení – světla, nálady, atmosféry a obtížnosti. Jeho přístup byl vynalézavý a svobodný a z jeho cesty k dokonalosti se stal lezecký folklór. Lezení a boulderingu se věnoval v Georgii, Alabamě, Illinois, Kentucky, New Yorku, Wisconsinu, Idahu, Montaně, Wyomingu, Jižní Dakotě, Missouri, Coloradu a Utahu. Přestože mu dál bylo cizí dokazování vlastní převahy či touha po slávě, zanechal v těchto oblastech přízračné charisma a téměř mystické skalní cesty.

Bob Kamps, autor knihy *A Climber's Guide to the Needles in the Black Hills of South Dakota* (Průvodce lezce po Needles v Black Hills v Jižní Dakotě), připsuje Gillovi řadu prvovýstupů, včetně prvního volného výstupu na *Javelin*, výstupů na *Rook*, *Safety Pin*, *Duckpin*, *Pop Top*, *Pawn*, *Fin*, *Moby Dick*, *Leaning Tower*, *Falcon*, *Stumbleing Block* (dvě cesty), *Amorphous*, *Paydirt Pinnacle* (dvě velmi obtížné cesty), *Inner Outlet* (tři obtížné varianty), *Thimble* (dvě velmi obtížné cesty), *Scab* (několik obtížných cest), *Budweiser Spire*, *Wigwam*, *West Gruesome*, *Flying Buttress*, *Dusty Devil* (čtyři cesty), *Spike*, *El Mokana*, *Incisor* (šest cest) a *Do-Dad Spire*. Nejpůsobivější z nich, *Thimble*, zdolal Gill v roce 1961 volně, bez jakéhokoli jištění, a tento jeho velkolepý výkon byl historicky stejně významný jako kterýkoli z vrcholných lezeckých výstupů na světě. V době prvního vydání této knihy v roce 1977 ještě nikdo výstup touto dvacet stop (6 metrů) vysokou převislou stěnou nezopakoval. Přestože informace o zlezení stěny nebyly v šedesátých letech veřejně známy, nejspíš právě to stálo u tichého zrodu jakési boulderingové metafyziky. Kamps uvádí, že Gill „dosáhl bodu, kdy se zdálo stejně bezpečné lézt dál jako ustoupit“. V úvodu průvodce Kamps poznamenává: „Na začátku 60. let vytyčil John Gill na různých skalních věžích, z nichž nejúžasnější byla severní stěna *Thimble*, řadu impozantních cest. Útočil na bouldry s obrovským zaujetím a se silou dostačnou k tomu, aby buď sebe vytáhl nahoru, nebo stěnu strhl dolů. Čelil nejednomu z mnoha převisů, kterými tato oblast oplývá, a přidával je na seznam svých již tak působivých úspěchů. Za zmínku a zamyšlení stojí zejména východní stěna *Outlet Boulderu*, neboť tam dynamická síla překonala zdánlivě nelezitelný terén.“

V oblasti *Blacktail Butte* v tetonských horách dokládá Gillovu lezeckou pozici řada velmi náročných výstupů. Jeho zdejší cesty zastršily i ty nejsoutěživější

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **John Gill: Mistr skal.**

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.